

УДК 332.122:338.49:332.83

І. А. Ажаман,

к. е. н., доцент, зав. кафедри менеджменту та управління проектами,
Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса

М. В. Гронська,

к. е. н., доцент, доцент кафедри маркетингу,
Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БУДІВНИЦТВА ОБ'ЄКТІВ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНИ

I. Azhaman,

PhD, Associate Professor, manager of Department of Management and Management by Projects,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odessa

M. Gronskaya,

PhD, Associate Professor of Marketing, Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odessa

REGIONAL ASPECTS OF THE CONSTRUCTION OF CROP IN THE RURAL AREAS OF UKRAINE

У статті обґрунтовано необхідність дослідження регіональних аспектів розвитку будівництва об'єктів галузі рослинництва. Усі області України за обсягом виробництва зернових розподілено на три групи. Враховуючи одержані результати та з метою створення умов для подальшого нарощування обсягів виробництва зернових визначено, що доцільним є першочергове будівництво об'єктів промислового призначення для зберігання й подальшої переробки зерна в областях з найвищими темпами приросту та значними обсягами його виробництва. Також необхідно врахувати потребу в таких об'єктах в областях з найвищими обсягами виробництва. На основі групування областей України за обсягами виробництва цукрових буряків встановлено, що їх виробництво має зональний характер — вирощують переважно в зоні Лісостепу. Відповідно, зведення об'єктів промислового будівництва для зберігання цукрових буряків доцільно проводити в Вінницькій та Полтавській областях. Особливістю виробництва соняшнику в Україні є поступове збільшення його обсягів і долучення в останні роки всіх областей до тих, які культивують цю культуру. При виробництві соняшнику чітко простежується зональний характер, з концентрацією його виробництва в східній частині країни. На основі узагальнення виявлених специфічних особливостей обґрунтовано буде пропозиція щодо розвитку промислового будівництва об'єктів для зберігання й переробки соняшнику в областях, де найвищі темпи нарощування обсягів виробництва даної культури. Також доцільно будувати логістичні центри та мережі автодоріг. За результатами досліджень виробництва картоплі визначено доцільність будівництва картоплесховищ переважно в областях, де обсяги виробництва збільшуються найвищими темпами. В Україні спостерігається збільшення обсягів виробництва овочів — у середньому по країні 21%, що обґрунтовує необхідність зведення об'єктів для їх зберігання й переробки. Аналіз виробництва плодів та ягід виявив тенденцію до підвищення обсягів їх виробництва на всій території України. Проте враховуючи темпи зростання обсягів виробництва плодів і ягід визначено, що промислове будівництво об'єктів для їх зберігання доцільно концентрувати в областях, які виробляють до 50 тис. тонн та понад 100 тис. тонн продукції на рік. Враховуючи специфіку винограду, його культивують переважно в Одеській області та Автономній Республіці Крим. У цих регіонах обсяги виробництва винограду перевищують 100 тис. тонн на рік. У Закарпатській, Херсонській та Миколаївській областях виробництво винограду коливається в межах 20—50 тис. тонн на рік. Відповідно будівництво об'єктів для зберігання і переробки винограду повинно враховувати такі зональні особливості його вирощування. Таким чином, стратегічні засади розвитку рослинництва безпосередньо пов'язані з будівництвом об'єктів, призначених для виробництва, зберігання і переробки продукції. Їх наявність та відповідне оснащення дасть можливість не тільки збільшити обсяги виробництва, а й підвищити терміни зберігання продукції рослинництва.

The article demonstrated necessity of research of the regional aspects of construction of crop. All regions of Ukraine is divided into three groups in terms of cereal production. Taking into account the results and with the aim of conditioning for further increase of production of grain-growing volumes determined that expedient is near-term building of objects of the industrial setting for storage and further processing of grain in areas with the greatest growth rates and considerable his production volumes. It is also necessary to take into account a requirement in such objects in areas with the highest

volume of production. Based on grouping regions of Ukraine in terms of production of sugar beet found that their production has a zonal character — is grown mainly in the zone of Forest. Accordingly, the construction of industrial building for storage of sugar beets is appropriate conduct in Vinnytsya and Poltava regions. The feature of production of sunflower in Ukraine is a gradual increase in its volume and attaching in recent year all areas to those who cultivate the crop. At the production of sunflower zonal character is clearly traced with the concentration of its production in East part of the country. On the basis of summarizing the specific characteristics it will be reasonable to suggest construction of commercial facilities for the storage and processing of sunflower in areas where the highest rates of increase production of this crop. It is also advisable to build logistic centers and the road network. According to the research of potato production defined feasibility of construction potato mainly in areas where production increased fastest. There is an increase of production of vegetables volumes in Ukraine — the national average 21% that show the necessity of mixing objects for their storage and processing. The analysis of production of fruits and berries educed a tendency to increase the volume on all territory of Ukraine. However given the growth in the production of fruits and berries is determined that the industrial construction of facilities for storage advisable to concentrate in areas that produce up to 50 thousand and over 100 thousand Tons on a year. Taking into account the specificity of grapes it is grown mainly in Odessa and Crimea. The grapes production excess 100 thousand tons per year in these regions. In Zakarpattia, Kherson and Mykolaiv regions the production of grape ranges from 20-50 thousand tons per year. Accordingly, construction of facilities for storage and processing of grape must consider the following zonal features of its cultivation. Thus, the strategic principles of crop directly related to the construction of facilities for production, storage and processing of products. Their presence and proper equipment will make it possible not only to increase production but also to increase the shelf life of crop production.

Ключові слова: будівництво, будівлі і споруди, рослинництво, сільська місцевість, регіон, продукція рослинництва, групування, розвиток.

Key words: construction, buildings and structures, crops, rural areas, region, crop production, grouping development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток будівництва для галузі рослинництва в сільській місцевості має певні відмінності по регіонах, що зумовлено специфікою останніх, зокрема: рівнем розвитку будівельної галузі та сільського господарства, культурно-історичними традиціями, природно-кліматичними особливостями й наявністю місцевих будівельних матеріалів тощо. Врахування таких особливостей дасть змогу забезпечити багатофункціональний та врівноважений розвиток сільської місцевості, сільського господарства і, зокрема, галузі рослинництва регіонів та країни загалом.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням розвитку сільської місцевості, відродження села приділялась увага у роботах Ключник А.В., Іртищевої І.О., Онищенко О.М., Сахацького М.П., Саблука П.Т., Шибаніної О.В., Юрчишина В.В., інших вчених [1—4]. Наукові дослідження розвитку сільських територій Європейського Союзу ґрунтується на основних чотирьох складових: конкурентоспроможності сільського господарства; охорони навколишнього природного середовища; створення нових робочих місць на селі, зокрема шляхом диверсифікації економіки сільської місцевості, підвищення якості життєдіяльності

селян; покращення управління та локального розвитку [5—9]. Однак такі підходи до розвитку сільської місцевості подаються як загальні, які слід адаптувати до умов кожної країни та враховувати економіко-правові, природно-кліматичні, демографічні, культурні, історичні інші особливості її регіонів. Тому розвиток сільської місцевості доцільно розглядати в нерозривній єдності з характерними рисами регіону. Особливої уваги заслуговують дослідження будівництва як одного з вагомих чинників розвитку села.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою досліджень у роботі є визначення регіональних особливостей, що впливають на перспективи та напрями розвитку будівництва об'єктів для галузі рослинництва в сільській місцевості України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Переважна частина господарюючих суб'єктів на селі зосереджена в галузі сільського господарства, тому особливості виробництва агропродукції доцільно враховувати в будівництві. Природно-кліматичні умови, притаманні сільській місцевості окремих регіонів, їх ресурсний потенціал є одними з провідних факторів, які впливають на спеціалізацію сільськогосподарських товаровиробників. Досліджен-

Таблиця 1. Групування областей України за середніми обсягами виробництва зернових культур за 2008—2014 рр., тис. тонн

Групи за середнім обсягом виробництва зернових	Кількість об'єктів у групі	Середні обсяги виробництва в розрахунку на область							2014 р. до 2008 р., %
		2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
До 1500	8	861,6	756,8	642,5	893,6	825,4	860,4	837,6	97,2
1501-3000	11	2212,5	1970,4	1702,5	2401,0	2080,0	2729,5	2919,4	131,9
Понад 3001	6	3676,5	3050,0	2566,7	3864,0	2788,5	4357,2	4174,2	113,5

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

ня розподілу та динаміки обсягів виробництва основних видів продукції галузі рослинництва за регіонами дасть змогу обґрунтувати, які промислові будівлі та споруди необхідно будувати для створення умов для подальшого розвитку агровиробництва області.

До основних видів сільськогосподарських культур, що вирощуються в Україні, відносять зернові. Цю групу культур вирощують у всіх областях та в Автономній Республіці Крим. Для визначення розподілу областей щодо обсягів і динаміки виробництва зернових проведено їх групування (табл. 1).

Усі області України за обсягом виробництва зернових розподілено на три групи. До першої групи — до 1500 тис. тонн — увійшли такі області, як Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Волинська, Рівненська, Львівська, Луганська та Автономна Республіка Крим (АРК). У середньому за 2008—2014 рр. обсяги виробництва зернових коливалися в них у межах 312,3 тис. тонн в Закарпатській до 1399,3

тис. тонн в АРК. У цілому для цієї групи характерне незначне зменшення обсягів виробництва зернових — за сім років воно становило 2,8%.

Друга група — з обсягами виробництва 1500—3000 тис. тонн зернових об'єднала 11 областей. Ця група є найбільшою за кількістю об'єктів, які в неї входять. Вона охоплює такі області, як Житомирська, Херсонська, Тернопільська, Донецька, Запорізька, Миколаївська, Хмельницька, Сумська, Чернігівська, Київська, Кіровоградська. У середньому за сім років найменші обсяги виробництва зернових вирощено в Житомирській області — 1520,9 тис. тонн, а найбільші в Кіровоградській — 2995,0 тис. тонн. Особливістю даної групи є найвищий темп приросту за досліджуваний період — на 131,9%.

Найменшою за кількістю областей, але з найбільшими обсягами виробництва — понад 3001 тис. тонн була третя група, куди увійшли Дніпропетровська, Одеська, Харківська, Черкаська, Вінницька та Полтавська області. У 2014 р. середній обсяг виробництва зернових в даній

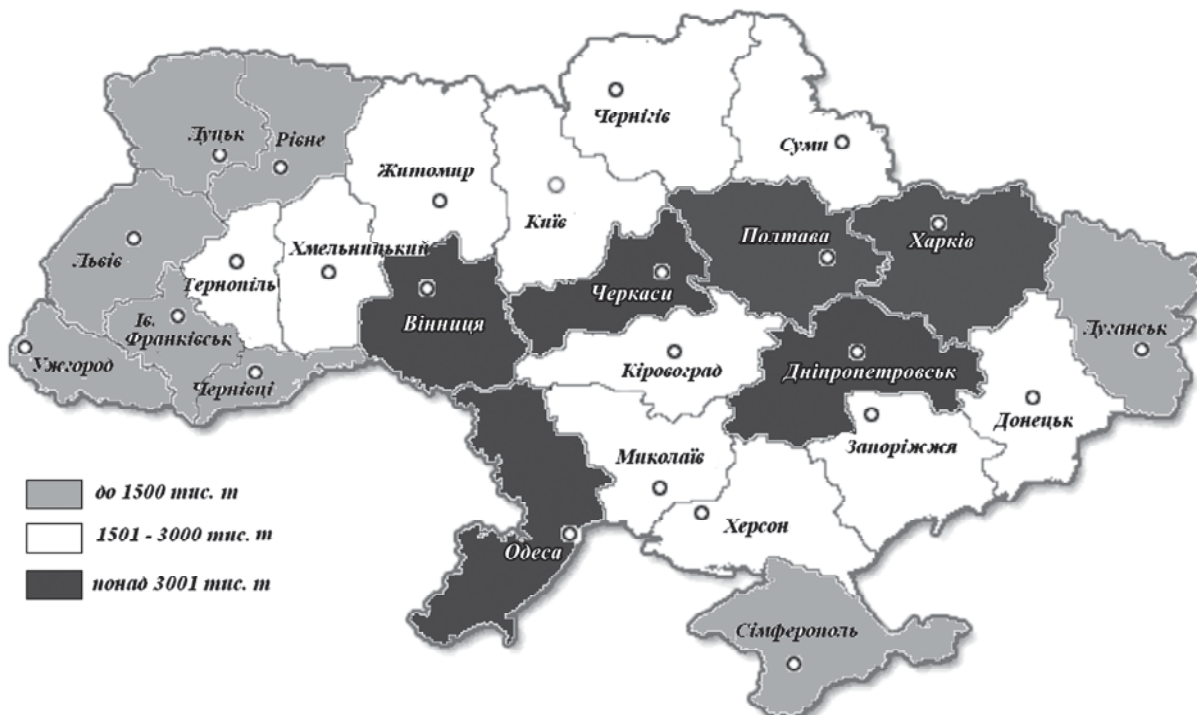

Рис. 1. Розподіл областей за обсягами виробництва зернових культур

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

Таблиця 2. Групування областей України за середніми обсягами виробництва цукрових буряків за 2008—2014 рр., тис. тонн

Групи за середнім обсягом виробництва зернових	Кількість об'єктів у групі	Середні обсяги виробництва в розрахунку на область							2014 р. до 2008 р., %
		2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
До 100	11	25,9	10,5	24,0	34,6	32,7	25,5	31,5	121,4
101-1000	9	550,1	399,9	552,3	828,6	781,0	404,1	575,3	104,6
1001-2000	3	1088,0	956,3	1418,3	1745,0	1770,3	921,3	1808,7	166,2
Понад 2001	2	2469,0	1741,5	2129,5	2833,5	2869,5	2054,0	2392,0	96,9

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

групі становив 3500 тис. тонн, а темп приросту — 113,5%. Графічно розподіл областей за обсягами виробництва зернових відображено на рисунку 1.

Враховуючи одержані результати дослідження, з метою створення умов для подальшого нарощування обсягів виробництва зернових, розвитку сільської місцевості регіонів доцільним є першочергове будівництво об'єктів промислового призначення для зберігання й подальшої переробки зерна в областях, що належать до 2-ї групи — з найвищими темпами приросту та значними обсягами виробництва. Також необхідно враховувати потребу в таких об'єктах в областях, що належать до третьої групи, для якої характерні найвищі обсяги виробництва та значні темпи їх приросту, що перевищили за сім років позначку в 100%.

Результати групування областей України за обсягами виробництва цукрових буряків наведено в таблиці 2.

За результатами групування виділено чотири групи. У 1-у і 2-у увійшло по 11 областей, в яких обсяги виробництва цукрових буряків не перевищували позначки в 100 та 1000 тис. тонн відповідно. До 3-ї групи увійшли області, в яких обсяги виробництва цукрових буряків коливалися в межах 1001—2000 тис. тонн. Це такі області, як Львівська, Харківська, Рівненська, Черкаська, Тернопільська, Київська, Хмельницька. Відмінністю даної групи порівняно з іншими є найбільше зменшення обсягів даного виду продукції в 2013 р. порівняно з 2007 р. — на 47,9%. До 4-ї групи увійшли такі області, як Вінницька та Полтавська, які є лідерами з виробництва цукрових буряків в

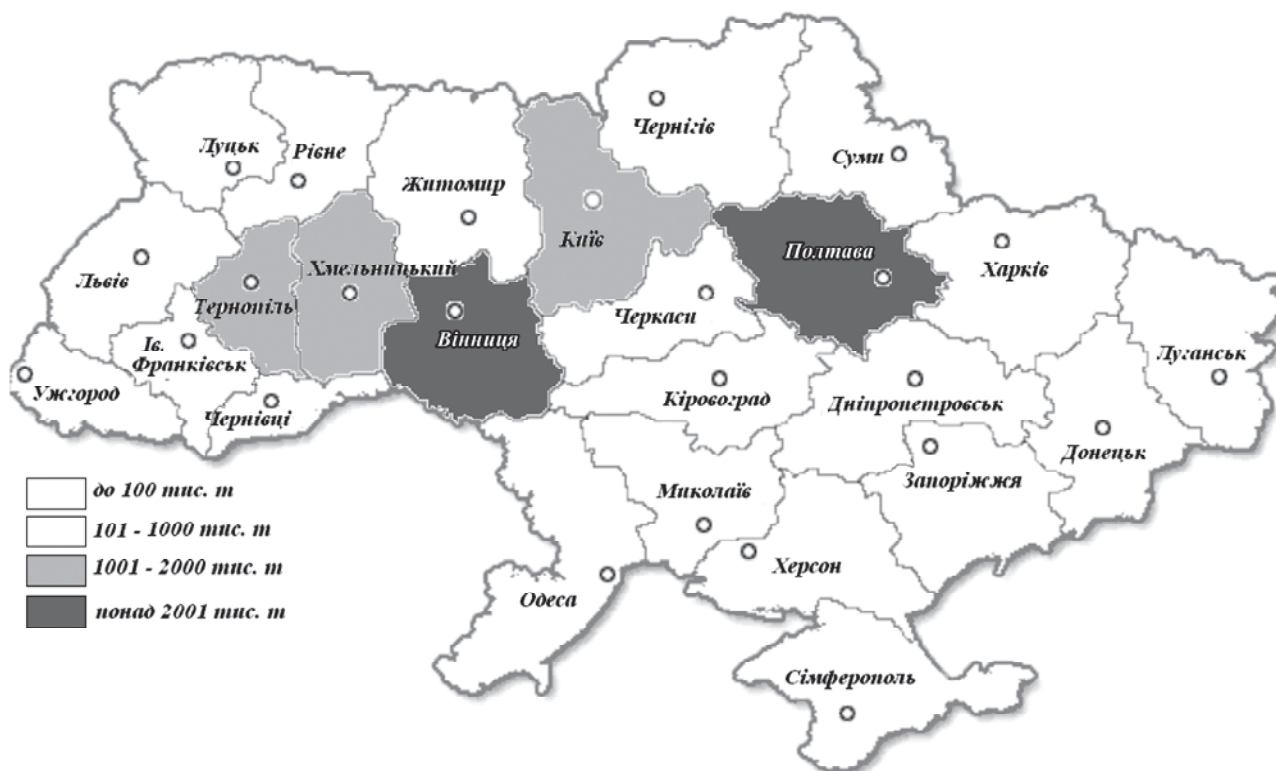

Рис. 2. Розподіл областей за обсягами виробництва цукрових буряків

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

Таблиця 3. Групування областей України за середніми обсягами виробництва соняшнику за 2008–2014 рр., тис. т

Групи за середнім обсягом виробництва зернових	Кількість об'єктів у групі	Середні обсяги виробництва в розрахунку на область							2014 р. до 2008 р., %
		2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
До 100	10	8,2	7,5	13,6	24,1	31,5	39,2	39,4	480,5
101-500	7	195,0	175,6	225,6	289,9	312,4	447,1	428,7	219,9
Понад 501	8	634,9	632,5	632,1	800,1	735,6	941,1	842,4	132,7

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008–2014 рр.

досліджуваному періоді. У середньому на область даної групи припадало від 1741,5 тис. т цукрових буряків у 2009 р. до 2869,5 тис. тонн у 2012 р. Тобто в даних областях було сконцентровано більше третини від загального виробництва цукрових буряків. У 2013 р. частка даної групи становила 38,1% від загального обсягу по Україні.

Графічно розподіл областей за виробництвом цукрових буряків наведено на рисунку 2.

Відповідно до результатів дослідження можливо стверджувати, що виробництво цукрових буряків має різко виражені зональні риси. Тобто цю культуру вирощують переважно в зоні Лісостепу країни. Відповідно, зведення об'єктів промислового будівництва для зберігання цукрових буряків до моменту їх переробки доцільно переважно здійснювати в областях, що увійшли до четвертої групи, тобто у Вінницькій та Полтавській.

Ефективність вирощування соняшнику є одним з основних факторів, що пояснює посилену увагу до культури сільськогосподарських товаровиробників. Проте особливі природно-кліматичні умови, що є сприятливими для вирощування цієї культури, обмежують потенційний ареал її поширення.

Саме це й пояснює тенденцію до поступового нарощування обсягів виробництва даної культури та незначну його величину в окремих областях. Групування областей України за виробництвом соняшнику представлено в таблиці 3.

Особливістю виробництва соняшнику в Україні є поступове збільшення його обсягів і долучення в останні роки всіх областей до тих, які культивують цю культуру. Так, протягом 2008–2014 рр. виявлено, що з 2008 р. його вирощують в Івано-Франківській та Рівненській областях, причому обсяги виробництва на

Рис. 3. Розподіл областей за обсягами виробництва соняшнику

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008–2014 рр.

Таблиця 4. Групування областей України за середніми обсягами виробництва картоплі за 2008—2014 рр., тис. тонн

Групи за обсягом виробництва, тис. тонн	Кількість об'єктів в групі	Середні обсяги виробництва в розрахунку на область, тис. тонн							2014 р. до 2008 р., %
		2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
До 550	8	287,8	255,4	293,8	335,6	300,3	308,6	265,9	92,4
551 - 1100	10	743,5	781,0	708,8	954,6	915,6	900,9	976,4	131,3
Понад 1101	7	1319,7	1337,6	1261,3	1635,7	1600,9	1462,9	1591,9	120,6

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

Івано-Франківщині зросли від 1 тис. тонн у 2008 р. до 41 тис. тонн в 2014 р. З початку 2011 р. соняшник також вирощують у Львівській та Волинській областях, де обсяги виробництва в 2014 р. зросли до 29 та 41 тис. тонн відповідно. Така тенденція пояснює значні темпи збільшення обсягів виробництва соняшнику, характерні для 1-ї групи — в 4,8 рази. Зазначимо, що 1-у групу формують 10 областей, в яких обсяги виробництва соняшнику не перевищують 100 тис. тонн. До другої групи входять 7 областей — Херсонська, Черкаська, Одеська, Вінницька, Сумська, Київська, Чернігівська, в яких середні обсяги виробництва соняшнику за період дослідження коливалися в межах 101—500 тис. тонн. У цій групі середній обсяг виробництва соняшнику в розрахунку на одну область групи збільшився від 195 тис. тонн у 2008 р. до 428,7 тис. тонн в 2014 р. Третю групу утворили такі області, як Луганська, Пол-

тавська, Миколаївська, Донецька, Харківська, Кіровоградська, Запорізька та Дніпропетровська. Тут середній обсяг виробництва соняшнику в розрахунку на область групи у 2014 р. становив 842,4 тис. тонн. За період дослідження для даної групи темп зростання обсягів виробництва становив 1,3 рази.

У результаті дослідження виявлено стійкий тренд до нарощування обсягів виробництва соняшнику в усіх групах областей. Однак найвищі темпи характерні для областей з невеликими обсягами виробництва, а найнижчі — для 3-ї групи, де обсяги виробництва найвищі.

Графічно розподіл областей за виробництвом соняшнику представлено на рисунку 3.

Як видно з даних рисунка 3, при виробництві соняшнику чітко простежується зональний характер, з концентрацією його виробництва в східній частині країни.

Рис. 4. Розподіл областей за обсягами виробництва картоплі

* Розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

Таблиця 5. Групування областей України за середніми обсягами виробництва овочів за 2008—2014 рр., тис. тонн

Групи за обсягом виробництва, тис. тонн	Кількість об'єктів у групі	Середні обсяги виробництва в розрахунку на область, тис. тонн							2014 р. до 2008 р., %
		2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
До 200	2	122,0	155,0	138,0	166,0	166,0	176,0	180,5	148,0
201 - 400	14	249,2	252,1	247,2	283,5	284,8	300,6	259,5	104,1
Понад 401	9	470,2	500,1	486,8	614,2	632,8	590,0	627,1	133,4

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

Варто зауважити, що частка областей 3-ї групи в загальному обсязі виробництва за 2008—2014 рр. зменшилася від 77,8 до 66,5%. Частка областей 2-ї групи зросла від 20,9 до 29,6%. Для 1-ї групи характерне найбільш стрімке зростання — від 1,3 до 3,9% у 2014 р. від загального обсягу виробництва в Україні.

На основі узагальнення виявлених специфічних особливостей обґрунтовано буде пропозиція щодо розвитку промислового будівництва об'єктів для зберігання й переробки соняшнику в областях 1-ї та 2-ї груп. Однак для 1-ї, враховуючи відносно невеликі обсяги виробництва в кожній з областей, доцільно будувати накопичувальні центри, якими можуть бути логістичні центри. Враховуючи можливу розосередженість таких центрів, набуває особливої актуальності стає питання розвитку мережі автоторіг.

Важливе значення для забезпечення продовольчої безпеки країни має виробництво картоплі. Цю культуру вирощують на всій території країни, однак її розосередженість по областях залежить від природно-кліматичних умов регіону.

За результатами дослідження обсягів виробництва картоплі в Україні виділено три групи областей, кожна з яких має певні відмінності. До першої увійшли області з обсягами виробництва до 550 тис. тонн на рік, в другу — 501—1100 тис. тонн, до третьої — понад 1101 тис. тонн (табл. 4).

Проведені дослідження дають підстави стверджувати, що протягом 2008—2014 рр. збільшилося виробництво картоплі у групах 2 та 3, а зменшилось — в групі 1. Однак найвищі темпи характерні для 2-ї групи — від 743,5 тис. тонн в 2008 р. до 976,4 тис. тонн у 2014 р., що

Рис. 5. Розподіл областей за обсягами виробництва овочів

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

Рис. 6. Розподіл областей за обсягами виробництва плодів та ягід

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

відповідає приросту в 31,3%. Найнижчі темпи збільшення обсягів виробництва були характерні для областей 3-ї групи — 20,6%. Відмітимо, що зменшення обсягів виробництва картоплі в групі 1 було характерно лише для 2014 року — з 30,6 в 2013 р., до 265,9 в 2014 р. В попередні роки обсяги виробництва в даній групі щороку нарощувалися.

Графічно групи областей за виробництвом картоплі наведено на рис. 4.

Таким чином, виробництво картоплі сконцентровано переважно в областях із помірно теплим і вологішим кліматом. У південних областях України цю культуру вирощують у відносно невеликих обсягах. Відповідно доцільно будувати картоплексовища переважно в областях, де обсяги виробництва збільшуються вищими темпами. Особливу увагу варто приділяти розвитку дорожньої інфраструктури, що сприятиме зменшенню витрат на перевезення та збереження якісних показників продукції.

Світові тенденції споживання овочів свідчать про підвищення попиту на екологічно чисту, органічну продукцію галузі овочівництва, що потенційно підвищує конкурентоспроможність даної продукції вітчизняного виробництва на зовнішньому ринку. Відповідно до таких тенденцій в Україні спостерігається збільшення обсягів виробництва овочів.

Проте цей процес не є рівномірним по регіонах країни (табл. 5).

У процесі дослідження обсягів виробництва овочів у країні за 2008—2014 рр. нами виді-

лено три групи областей. До 1-ї увійшли області, які виробляють до 200 тис. тонн овочів, а саме: Сумська та Івано-Франківська. Найбільшу групу — 2-гу утворили 14 областей та АРК, в яких обсяги виробництва коливаються в межах 201-400 тис. тонн на рік. До 3-ї групи увійшли області з обсягами виробництва овочів понад 401 тис. тонн: Миколаївська, Полтавська, Львівська, Одеська, Донецька, Київська, Дніпропетровська, Харківська, Херсонська. Концентрація виробництва у даних областях пояснюється передусім сприятливими природно-кліматичними умовами для вирощування більшості культур даної групи.

В Україні обсяги виробництва овочів у середньому по країні збільшилися на 21%. У 1-й та 3-й групах приріст обсягів виробництва за період дослідження становив 48 і 33,4% відповідно, що більше від середнього значення по Україні. Лише в 2-й групі виробництво овочів збільшилося на 4,1%, що менше за середнє. Отже, доцільно будувати промислові об'єкти для зберігання й переробки овочів саме в областях 3-ї групи. Такі споруди повинні забезпечувати тривалий строк зберігання овочевої продукції.

Графічно розміщення виробництва овочів в Україні наведено на рис. 5.

Розміщення виробництва овочів у країні визначається впливом природно-кліматичних умов, історично-культурними традиціями споживання цієї продукції, що склалися в певному регіоні, які сукупно потрібно враховувати

Таблиця 6. Групування областей України за середніми обсягами виробництва плодів та ягід за 2008—2014 рр., тис. тонн

Групи за обсягом виробництва, тис. тонн	Кількість об'єктів у групі	Середні обсяги виробництва в розрахунку на область, тис. тонн							2014 р. до 2008 р., %
		2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	
до 50	10	23,6	25,8	27,1	31,4	32,3	39,4	34,8	147,5
51 - 100	9	63,3	64,9	76,4	77,4	81,9	96,3	77,3	122,1
понад 101	6	116,3	129,3	129,0	145,3	155,8	170,2	159,2	136,8

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

при розвитку промислового і цивільного будівництва.

Крім того, важливо наголосити, що найвищі темпи приросту обсягів виробництва овочів за 2008—2014 рр. були в Миколаївській і Херсонській областях — майже вдвічі, Івано-Франківській, Запорізькій — більш як в 1,5 рази. Такі відмінності в розвитку кожної області також слід враховувати при зведенні споруд для зберігання й переробки овочевої продукції.

Аналіз виробництва плодів та ягід виявив тенденцію до підвищення обсягів їх виробництва на всій території України. Темп приросту у 2008—2014 рр. становив 33%. Відповідно до обсягів виробництва плодів і ягід виділено три групи регіонів (рис. 6).

Основні обсяги виробництва плодів та ягід — понад 45% від загального по країні — сконцентровано в таких областях, як Вінницька, Хмельницька, Дніпропетровська, Донецька та Чернівецька, Закарпатська де в рік виробляється понад 100 тис. тонн такої продукції. Для даної групи характерні середній темп приросту обсягів виробництва продукції — 36,8%, що є більшим ніж показники по групі 2 та від середнього по країні — 32,9%. Перша група включає 10 областей. Для неї характерні обсяги виробництва плодів та ягід у межах до 50

та збільшення обсягів виробництва майже в 1,5 рази за 2008 — 2014 рр. (табл. 6).

Обсяги виробництва плодів і ягід за 2008-2014 рр. зросли більш як удвічі у Чернівецькій, Рівненській, а в Київській і Тернопільській — більш як утричі. Відповідно, враховуючи темпи зростання обсягів виробництва плодів і ягід у 1-й та 3-й групах, значну їх частку в загальному обсязі промислове будівництво об'єктів для зберігання плодів та ягід доцільно концентрувати в областях, які виробляють до 50 тис. тонн та понад 100 тис. тонн продукції на рік. Першочергово необхідно зводити такі об'єкти в областях з найвищими темпами розвитку галузі плодівництва.

На особливу увагу заслуговує виробництво винограду. Враховуючи специфіку цієї культури, її культивують переважно в Одеській області та Автономній Республіці Крим. У цих регіонах обсяги виробництва винограду перевищують 100 тис. тонн на рік. У Закарпатській, Херсонській та Миколаївській областях виробництво винограду коливається в межах 20—50 тис. тонн на рік. В інших регіонах його не культивують через відсутність належних природно-кліматичних умов, які потребує ця культура.

Одеська, Херсонська та Миколаївська області забезпечують найбільші темпи приросту

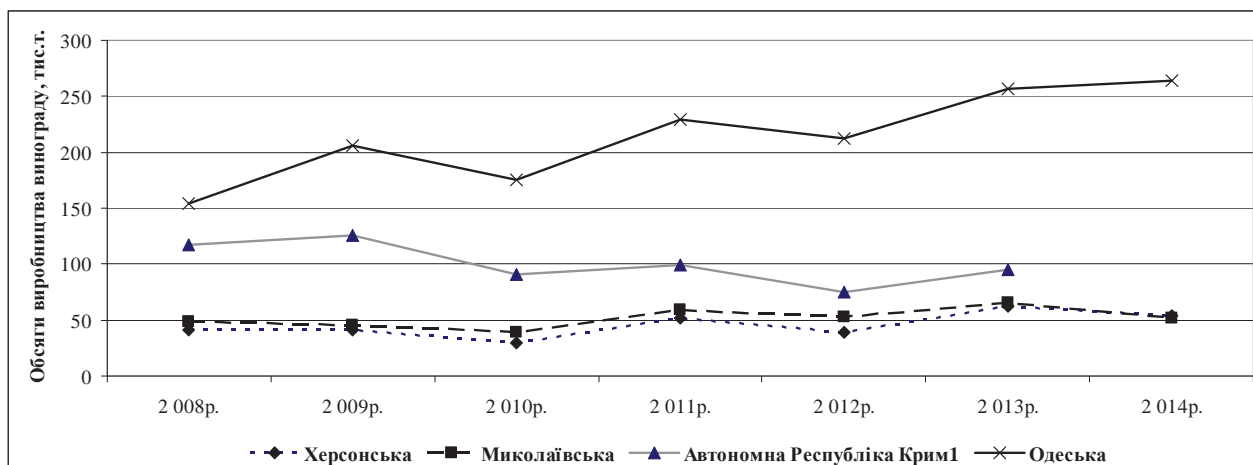

Рис. 7. Динаміка обсягів виробництва винограду, тис. тонн

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника України за 2008—2014 рр.

обсягів виробництва даного виду продукції. Лише в АРК виробництво винограду протягом 2008—2012 рр. мало стійку тенденцію до їх зниження. За 2014 рік статистичні дані про обсяги виробництва сільськогосподарської продукції в АРК відсутні (рис. 7).

Ці області, як зазначалося, є традиційними виробниками винограду та продукції його переробки. Відповідно до зазначеного, доцільним є розвиток будівництва інженерно-технічних споруд, зокрема автодоріг, що створюватимуть більш сприятливі умови для транспортування винограду та винопродукції від їх виробників до споживачів. Також потрібно проводити роботи щодо модернізації будівель зі зберігання і переробки винограду відповідно до новітніх досягнень у галузі виноградарства та виноробства.

ВИСНОВКИ

Таким чином, стратегічні засади розвитку рослинництва безпосередньо пов'язані з будівництвом об'єктів, призначених для виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції. Їх наявність та відповідне оснащення дасть можливість не тільки збільшити обсяги виробництва, а й підвищити терміни зберігання без втрати якісних показників продукції.

Література:

1. Саблук П.Т. Розвиток сільських територій — запорука відродження аграрної України / П.Т. Саблук // Вісник аграрної науки — 2006. — № 5. — С. 21—32.
2. Юрчишин В. Сільський розвиток: основи методології та організації / В. Юрчишин, О. Онищенко // Економіка України. — 2006. — № 10. — С. 4—13.
3. Сахацький М.П. Проблеми відродження сільського господарства: монографія / М.П. Сахацький. — К.: ІАЄ, 2000. — 304 с.
4. Розвиток сільських територій в контексті міжнародного співробітництва: монографія / А.В. Ключник, І.О. Іртищева, О.В. Шебаніна та ін. — Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2013. — 336 с.
5. Устойчивое развитие сельских территорий: учеб. пособие / под науч. ред. М. Дитериха, А. В. Мерзлова. — М.: Эллис Лак, 2013. — 680 с.
6. Логінов Я. Польське село: історія відновлення / Якуб Логінов // Електронна газета "Дзеркало тижня" від 25 жовтня 2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/foreign_economics/polske-selo-istoriya-vidnovlennya-.html

7. Шаптала К.О. Використання європейського досвіду розвитку сільських територій / К.О. Шаптала // Культура народів Причорномор'я. — 2012. — № 229. — С. 7—9.

8. Развитие сельских территорий в Германии. Информационные материалы [Электронный ресурс] / Ред. С. Верера, 2010 г. — 160 с. — Режим доступа: http://agrardialog.ru/files/prints/razvitie_selskih_territoriy_v_germanii_rus.pdf

9. Едренкина Н.М. Теоретические подходы формирования устойчивого развития сельских территорий / Н.М. Едренкина // Вестник Алтайского государственного аграрного университета. — 2015. — № 7 (129). — С. 169—176.

References:

1. Sabluk, P.T. (2006), "Development of rural areas — the guarantee of revival of agrarian Ukraine", *Visnyk ahrarnoi nauky*, vol. 5, pp. 21—32.
 2. Yurchyshyn, V. (2006), "Rural development: fundamentals of methodology and organization", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 10, pp. 4—13.
 3. Sakhats'kyj, M.P. (2000), *Problemy vidrodzhennia sil's'koho hospodarstva* [Problems revival of agriculture], IAYe, Kyiv, Ukraine.
 4. Kliuchnyk, A.V. Irtysheva, I.O. and Shebanina, O.V. (2013), *Rozvytok sil's'kykh terytorij v konteksti mizhnarodnoho spivrobitnytstva* [Development of rural areas in the context of international cooperation], *Dyzajn ta polihrafiia*, Mykolaiv, Ukraine.
 5. Diterih, M. and Merzlov, A.V. (2013), *Ustojchivoe razvitie sel'skih territorij* [Sustainable development of rural areas], Jellis Lak, Moscow, Russia.
 6. Lohinov, Ya. (2013), "Polish village: history restoration", *Electronic newspaper "Mirror of the Week"* from 25 October 2013, available at: http://gazeta.dt.ua/foreign_economics/polske-selo-istoriya-vidnovlennya-.html (Accessed 20 July 2016).
 7. Shaptala, K.O. (2012), "Using the European experience of rural development", *Kul'tura narodov Prychernomor'ia*, vol. 229, pp. 7—9.
 8. Verer, S. (2010), *Razvitie sel'skih territorij v Germanii* [The development of rural areas in Germany], available at: http://agrardialog.ru/files/prints/razvitie_selskih_territoriy_v_germanii_rus.pdf (Accessed 20 July 2016).
 9. Edrenkina, N.M. (2015), "Theoretical approaches of formation of sustainable development of rural areas", *Vestnik Altajskogo gosudarstvennogo agrarnogo universiteta*, vol. 7 (129), pp. 169—176.
- Стаття надійшла до редакції 10.08.2016 р.*